

„Dosarul KR” și campania împotriva „servilismului în fața Occidentului” în instituțiile de învățământ superior din RSSM

CZU: 94:378(478)1947”

Liliana ROTARU

 0000-0002-3051-5721

După cel de-al Doilea Război Mondial, regimul stalinist a atenuat controlul politic al comunității științifice și universitare și a admis o anumită cooperare internațională a savanților sovietici, determinat de ambiția de a reduce decalajul tehnologic între URSS și SUA. Declanșarea războiului rece însă a determinat regimul să revină la retorica antebelică, acesta dezlănțuind campanii ideologice intense, orientate împotriva „influenței prejudiciabile a culturii burgheze” asupra oamenilor sovietici, culpabilizând intelectualitatea de „adulare și servilism față de cultura occidentală”, de „neglijarea principiului partinității și al integrității în lupta ideologică” și altele. În vara lui '47, CC al PC(b) din întreaga Uniune a expediat organelor de partid o „scrisoare închisă” cu privire la cazul profesorilor Kliueva și Roskin. Cei doi profesori au creat un vaccin împotriva cancerului și, uzitând de „deschiderea” imaginară și de interesul manifestat de colegii lor americani, au inițiat o colaborare cu cei din urmă. În contextul revitalizării „luptei ideologice pe toate fronturile”, fapta lor a fost calificată drept „servilism față de Occident” și ei au fost destituiți din post. CC unional a folosit acest caz pentru a declanșa o nouă campanie ideologică – campania împotriva „adulării și servilismului în fața culturii și științei occidentale”.

În conformitate cu „tradiția” sovietică, toate organizațiile și birourile de partid, consiliile științifice ale instituțiilor de învățământ superior din RSSM au discutat, în septembrie 1947, „scrisoarea închisă”, iar comuniștii universitari s-au angajat „să-și revizuiască critic întreaga activitate”, să intensifice „vigilența și principialitatea bolșevică” și să lichideze „deficiențele din activitatea didactică, științifică și educativă”. Înainte însă de a purcede la „lupta decisivă”, universitarii au „identificat elementele antisovietice” în rândul personalului academic și al studenților și au deschis frontul noii campanii ideologice, demascând persoanele care „discreditează știința și școala superioară sovietică”, modul de viață și nivelul de trai socialist prin compara-

rea acestora cu „universitățile burgheze”. Pentru că știința moldovenească se afla în faza de germinare, în „atenția” comuniștilor au ajuns, în primul rând, cadrele didactice și studenții cu studii românești, cărora li s-a imputat „clewetirea orânduirii sovietice”, „interesul față de literatura românească și cea burgheză occidentală” și „lipsa de respect față de știința și savanții ruși și sovietici”, „măimutăreala burgheză și românească” a vorbirii, portului, comportamentului și multe altele. După critica pe care le-au făcut-o la nenumăratele adunări „adulatorilor Occidentului”, universitarii comuniști s-au obligat să „reducă” studenții și personalul, care „dădeau speranțe”. Dar deficitul cras de personal științifico-didactic în RSSM nu le-ar fi permis autorităților să disponibilizeze cei cca 1/3 de deținători ai diplomelor de studii superioare ale universităților „burgheze”. Iar lipsa unui număr suficient de studenți-moldoveni în contingentele instituțiilor de învățământ moldovenești nu le permitea să-i exmatriculeze pe cei prinși sau bănuși că sunt „servili Occidentului”. Deși nu a avut răsunetul din instituțiile unio-nale, această campanie politică și ideologică s-a concretizat prin controlul asupra activității didactice și de educație a instituțiilor de învățământ din partea autorităților de partid, dar mai ales campania permis intimidarea, șantajul și reglări de conturi între universitarii care concureau pentru posturi, poziții în ierarhia academică și alte grații pe care le putea oferi regimul, fapt care a scindat și răzlețit corpurile profesoriale ale școlilor superioare din RSSM.